

การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก

(Perineal care)

คำจำกัดความ (Definition)

การทำความสะอาด อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเป็นการช่วยเหลือในการรักษาความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกและบริเวณทวารหนัก

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. ความสุขสบายของผู้ป่วย
2. กำจัดกลิ่น และสิ่งคัดหลั่งที่ขับออกมา
3. ลดจำนวนเชื้อแบคทีเรีย ป้องกันการติดเชื้อ
4. ส่งเสริมการหายของแผลบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์
5. สังเกตอาการผิดปกติบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์

อุปกรณ์ (Equipment)

1. ชุดทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกปราศจากเชื้อ ประกอบด้วย
 - 1.1 ขันอลูมิเนียม หรือถ้วยสแตนเลส
 - 1.2 สำลี อย่างน้อย 5 ก้อน
 - 1.3 ถู่มือ
2. น้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น Savlon 1:100 หรือ Hibitain solution 0.5%
3. ขามรูปไตพร้อมถุงพลาสติกกรองสำหรับทิ้งสำลีที่ใช้แล้ว
4. ผ้าปิดตา
5. หม้อนอน หรือผ้าขาวเตียง
6. ถาดรองเครื่องมือ

การประเมิน (Assessment)

การประเมินลักษณะอวัยวะเพศสืบพันธุ์ภายนอก และผิวหนังของผู้ป่วย ข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวสอบถามประวัติการแพ้ยา รวมทั้งประเมินลักษณะแผลและอาการผิดปกติ

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis)

1. ความสามารถทำกิจกรรมลดลง
2. มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ (Disturbed body image)
3. เสี่ยงต่อภาวะติดเชื้อ(Risk for infection)
4. ขาดความรู้ (Deficient knowledge)

การวางแผนการพยาบาลและผลลัพธ์ (Outcome identification and planning)

ความคาดหวังผลลัพธ์คือ ผู้ป่วยบอกว่าสุขสบายขึ้น ไม่มีกลิ่น และสิ่งคัดหลั่งที่ขับออกมาไม่มีการติดเชื้อ ผิดหนังไม่แดง ผู้ป่วยผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล เข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำความสะอาด และให้ความร่วมมือ

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Implementation)

กิจกรรม (Action)	เหตุผล (Rationale)
1. ระบุชื่อผู้ป่วย	- ตรวจสอบชื่อ-สกุล เลขประจำตัวผู้ป่วย มั่นใจว่าให้การพยาบาลถูกต้อง
2. ล้างมือให้สะอาด เช็ดมือให้แห้ง	- ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค
3. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการทำอย่างย่อๆ	- เคารพในสิทธิของผู้ป่วย ลดความวิตกกังวล และขอความร่วมมือจากผู้ป่วย
4. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม นำมาที่เตรียมผู้ป่วย	- สะดวกและประหยัดเวลา
5. ก้มหน้าให้มิดชิด ถามผู้ป่วยว่าต้องการปิดตาหรือไม่ แล้วปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้ป่วย พร้อมทั้งจัดทำโดยให้ผู้ป่วยนอนหงายชันเข่าให้ปลายเท้าและขาแยกออกจากกัน	- ไม่ให้ผู้ป่วยรู้สึกอายและป้องกันการเปิดเผยผู้ป่วย
6. ใช้ผ้าคลุมบนตัวผู้ป่วยจนถึงหัวเข่า ดึงผ้าถุงไปที่เอว ถ้า	- ป้องกันการเปิดเผยผู้ป่วย

เป็นทางเงงให้ดึงลงล่างคลุมผ้าบริเวณ ต้นขาและปลายเท้าให้เรียบร้อย 7. บอกผู้ป่วยยกกันขึ้น แล้วสอดหมอนนอนเข้าที่ก้นผู้ป่วย ให้ลึกพอสมควรในกรณีผู้ป่วยมีปัญหาหรือไม่รู้สีกตัว ให้ใช้ผ้าขาวแดงหลายชั้นรองที่ก้นแทน 8. หยิบขามรูปไต พร้อมถุงพลาสติกรองสำหรับทิ้งสำลีวางที่เตียงใกล้หมอนนอน 9. เปิดชุดทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเหน้ายาฆ่าเชื้อ (Savlon1:100 หรือ Hibitain solution 0.5%) ลงในขันหรือถ้วยที่ใส่สำลีพอชุ่ม และแยกสำลี 1-2 ชิ้นไว้สำหรับซับแห้ง 10. สวมถุงมือปราศจากเชื้อ 11. หยิบสำลิบีบหมาดเช็ดบริเวณดังต่อไปนี้ โดยเช็ดจากด้านบนลงล่างและไม่เช็ดย้อนไปมา เพศหญิง <u>ขั้นที่1</u> เช็ดบริเวณหัวเหน่าจากซ้ายไปขวา ของผู้ป่วยปฏิบัติงาน ทิ้งสำลิลงขามรูปไต <u>ขั้นที่2</u> เช็ดแคมนอกด้านใกล้ตัวจากด้านบนจนถึงทวารหนัก ทิ้งสำลิลงขามรูปไต <u>ขั้นที่3</u> เช็ดแคมนอกด้านใกล้ตัวจากด้านบนลงด้านล่างจนถึงทวารหนัก ทิ้งสำลิลงขามรูปไต <u>ขั้นที่4</u> ใช้มือที่ไม่ถนัดแหวกแคมนอกออกเล็กน้อย เพื่อให้เห็นปุ่มกระสัน (Clitoris) อีกมือหนึ่งหยิบสำลิจัดบริเวณแคมเล็กกับปุ่มกระสันด้านใกล้ตัวทิ้งสำลี <u>ขั้นที่5</u> เช็ดบริเวณแคมเล็กกับปุ่มกระสันด้านใกล้ตัวทิ้งสำลิลงขามรูปไต <u>ขั้นที่6</u> เช็ดตรงกลางโดยเช็ดจากด้านบนจนถึงทวารหนัก ทิ้งสำลิลงขามรูปไต เพศชาย ใช้มือข้างที่ไม่ถนัดจับองคชาต	- ไม่ให้หมอนนอนกระดกและป้องกันเสื้อผ้าผู้ป่วยเปื้อน รวมทั้งผ้าปูที่นอนเปื้อนขณะทำความสะอาด - สะดวกในการทิ้งสำลีที่ใช้แล้ว - สะดวกในการปฏิบัติงาน - ป้องกันการปนเปื้อน - การเช็ดจากด้านบนลงล่างจะช่วยป้องกันไม่ให้จุลินทรีย์จากอุจจาระที่ทวารหนักเข้าสู่บริเวณปากช่องคลอดและรูเปิดของหลอดปัสสาวะ - การค่อยๆ จับจะลดโอกาสเกิดการแข็งตัว
---	---

(Penis) ตั้งขึ้นแล้วค่อยๆ รูดหนังหุ้มปลายให้เปิดออก หยิบสำลี ขั้นที่1 เช็ดทำความสะอาดรูเปิดของท่อปัสสาวะและ ส่วนปลายขององคชาต เช็ดวนไปรอบๆ จากด้านบน ลงล่าง เสร็จแล้วรูดหนังหุ้มปลายปิดให้เรียบร้อย ขั้นที่2 เช็ดทำความสะอาดด้านนอกขององคชาต ตั้งแต่ ปลายถึงโคน โดยเฉพาะผิวหนังได้อย่างเบามือ ขั้นที่3 เช็ดทำความสะอาดบริเวณลูกอัณฑะอย่างเบามือ ให้สะอาด (หรือสำลีแห้ง กรณีมีแผลที่ฝิเย็บ) ขั้นที่4 เช็ดทำความสะอาดผิวหนังใต้ลูกอัณฑะจนถึง บริเวณทวารหนัก ถ้ายังไม่สะอาดให้ชุบน้ำยาก่อนใหม่ เช็ดซ้ำในแต่ละขั้นตอนให้สะอาด 12. ใช้กระดาษชำระ หรือสำลีแห้ง (กรณีมีแผลที่ฝิเย็บ) ซับบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกให้แห้ง 13. เลื่อนหมอนอนออกให้ผู้ป่วยนอนตะแคงใช้กระดาษ ชำระเช็ดบริเวณทวารหนักและก้นให้แห้งถ้ามีสิ่งคัด หลั่งควรใช้ผ้าอนามัยผืนใหม่และใส่เสื้อผ้าให้เรียบร้อย 14. เอาผ้าปิดตาออก จัดให้ผู้ป่วยนอนในท่าที่สบาย รูด ม่านเก็บให้เรียบร้อย 15. นำของใช้ไปทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย 16. บันทึกความผิดปกติที่สังเกตได้ขณะทำความสะอาดลง ในแบบบันทึกการพยาบาล	ขององคชาต และน้ำคัดหลั่งที่อยู่ตรงหนัง หุ้มปลายจะเป็นแหล่งสะสมจุลินทรีย์ - เช็ดจากบริเวณที่มีการปนเปื้อนน้อยไปหา ส่วนที่ปนเปื้อนมาก ป้องกันจุลินทรีย์เข้าสู่ ท่อปัสสาวะ ป้องกันการหลุดตัวขององคชาต ซึ่งอาจจะทำให้บริเวณนั้นบวมและอักเสบ - ถ้าเช็ดแรงอาจจะทำให้องคชาตแข็งตัวเกิด การขยี้เงินระหว่างผู้ป่วยกับพยาบาล - ถ้าเช็ดแรงเกินไปทำให้ผู้ป่วยเจ็บปวดได้ - ให้ผู้ป่วยสบายใจไม่ต้องรำคาญความชื้น เปียก ลดการระคายเคืองและการเจริญของ เชื้อจุลินทรีย์ - ความสุขสบายของผู้ป่วยและประเมินความ สะอาดบริเวณก้นตลอดการเกิดแผลกดทับ - ให้ผู้ป่วยสบาย - ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ สะดวกในการ ใช้ครั้งต่อไป - เป็นหลักฐานและข้อมูลในการวางแผนใน การพยาบาลในครั้งต่อไป
--	--

การบันทึก (Documentation)

1. บันทึกจำนวน ลักษณะ กลิ่นของสิ่งคัดหลั่งที่ขับออกมา
2. บันทึกลักษณะและอาการแสดงเบื้องต้นของการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ
3. บันทึกระยะเวลา ของการทำหัตถการ และการตอบสนองของผู้ป่วย

ข้อควรระวัง (Special consideration)

ก่อนทำหัตถการ ประเมินสภาพผู้ป่วยและผิวหนังของผู้ป่วย ข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวประวัติการแพ้ยา ลักษณะแผลและอาการผิดปกติที่พบเห็น หากพบความผิดปกติให้บันทึกและรายงานแพทย์

เอกสารอ้างอิง (Reference)

การประเมินผล (Evaluation) การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก

ผู้ป่วยบอกว่าสุขสบายขึ้น ไม่มีกลิ่น และสิ่งคัดหลั่งที่ขับออกมา ผิวหนังบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ไม่แดง ผู้ป่วยผ่อนคลาย ลดความกังวล และให้ความร่วมมือ

	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
เกณฑ์การประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
เชิงโครงสร้าง 1. ผู้ปฏิบัติ คือ พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล 2. เตรียมอุปกรณ์ได้ครบถ้วน						
เชิงกระบวนการ 1. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการทำอย่างย่อๆ 2. จัดทำให้ผู้ป่วยถูกต้อง 3. ถอดนวมมิดชิด หรือไม่เปิดเผยผู้ป่วย 4. เช็ดทำความสะอาดตามขั้นตอนและถูกวิธี 5. บันทึกการปฏิบัติและสิ่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล						
เชิงผลลัพธ์ 1. ผู้ป่วยสุขสบาย 2. อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหลังเช็ดทำความสะอาด แห้งสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีสิ่งระคายเคืองหรือน้ำคัดหลั่ง 3. เสื้อผ้าและผ้าปูที่นอนไม่เปียกชื้น 4. มีบันทึกการทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกและสิ่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล						

